

## Båltale 2007

### Helge Knudsen

Kære medborgere, Det er dejligt at se mange af jer samlet for sammen at fejre den begivenhed, som Sankt Hans aften er. Det er også værd at overveje, hvorfor vi egentlig fester her ved midsommer. Er årsagen bare det rene eventyr og en ligegyldig lejlighed til fest og ballade, eller siger baggrunden for det vi gør stadig det moderne menneske noget væsentligt? I meget gamle dage mente man, at her ved midsommer var naturens magiske skaberkraft på sit højeste. Det var en kraft, der var nødvendig for at sikrer livets opretholdelse, og som netop i dag var størst, opsamlet gennem årets længste dag. Derfor var det også det rigtige tidspunkt for datidens kloge koner og mænd at indsamle lægeurter til resten af året. Folk strømmede til de hellige kilder for at drikke af eller bade i vandet, der ved midsommer på magisk vis blev forvandlet til medicin. Der blev tændt ild, -ild, som helst skulle være nødild, dvs. ny ild, lavet med en ildstok. Den blev anset for magisk. Vi tænder stadig ild, -i dag som et bål.

Bålet er ikke, som nogen måske kunne tro, et bål til henrettelse, men, som sangen siger, et glædeblus, - en ild, som skal give os glæde og håb. Formålet med midsommerfesten og dens forskellige ritualer var - og er måske stadig symbolsk for nogle af os - at bliver afskærmet fra det, vi opfatter som det onde, det vi ikke kan beherske og derfor frygter. Det var for årtusinder siden som sagt naturens egne magiske kræfter. Senere blev det til de underjordiske, højfolket, elverfolket og trolde. Den symbolske hekseafbrænding Skt.Hans aften er noget ret nyt, ikke mere end ca. 200 år gammel.

Det er selvfølgelig en naturlig følge af den kristne tankegang, at det onde er Satan eller Djævelen selv og hans medhjælpere. Djævel betyder i øvrigt "bagtaleren", - den bagtaleriske sladder har altid været fællesskabets værste fjende. Hans medhjælpere bor for resten ret tæt på, - det er dem der flyver til Hekla, - derude i Hækkenfeldt. Nej, de hedder ikke Jens Frederik, Lise osv, - de kan jo ikke flyve på en kost. Ligegyldigt om man nu i kristen forstand er et troende menneske eller ej, kan der absolut være god grund til at ønske sig afskærmet fra det onde, - i sidste ende måske mest af alt dét onde, der er de mørke sider i os selv. Den kristne udgave af festens formål ligger jo i navnet, vi fejrer Skt. Hans, - vi fejrer Johannes døberens fødselsdag. Johannes, som døbte Jesus, - Mesteren selv. Ved den dåb blev det ritual, som vi også i dag bruger for at bevidne vores kristne tro og fællesskabet heri, beseglet. Nu er det så jeg spørger jer, - og mig selv, - hvorfor kommer vi til bålfest i dag. Er det for at fejre Johannes's fødselsdag?

Er det for at blive afskærmet imod naturens onde kræfter eller Satan selv? Måske for enkelte, og hvis det ikke er, hvad får os så til at samles specielt på denne aften? - god mad og drikke, - og musik til, - det kan jo arrangeres enhver anden dag. Det er traditionen, vil de fleste af os nok sige, - det har vi jo altid gjort, det er vi opdraget til, indlevet i, og sådan vil vi også opdrage vores børn, for traditioner giver tryghed og sammenhæng i vores liv.

Tryghed kommer bl.a. af at samles og gøre noget i fællesskab. Det ville ikke føles rigtigt at vi alle hver især blev hjemme og tændte et lille bål i den af myndighederne tilladte afbrændingstønde, nej, vi er

kommet for at være en del af et fællesskab, for sammen at tænde glædesblusset og synge sammen. Ja, vi kommer fordi det er en tradition - og for fællesskabet, og så tænder vi bål. Hvorfor ild? Lige siden mennesket første gang traf på den har den fulgt os, den ild. Den har altid været en uundværlig ledsager for os, - men til tider upålidelig og svigefuld. Den har varmet os, men også brændt os. Den skærmer os imod farer, men har også røbet vores tilstedeværelse for truende farer udefra.

Som I måske ved, er ilden ét af de 4 klassiske elementer, der ud over ilden er jord, vand og luft. Ilden er det element, vi bedst kan identificere os med, - den ligner os nemlig ret meget. Ilden har et kolerisk temperament, kan være hjælpsom eller modbydelig, tro eller troløs, indeholder både gode og onde kræfter. Som os fødes ilden, den kræver næring og ilt for at leve og vokse, og den dør, når den løber tør for næring og omsorg, - næring og omsorg, som den ofte får fra os. Ilden har for mennesket været en kilde til at lære sig selv og vores livsbetingelser at kende, bl.a. at uden fællesskabets næring og omsorg kan vi ikke leve. Det er hér, bl. a. Johannes døberens kommer ind i billedet, - ved dåben bliver vi medlem af et fællesskab, og kun derved, sammen med andre, finder vi afgørende mening med tilværelsen. Skt. Hans viser hen til jul, - Johannes viser hen til Jesus, der for troende er vejen til en meningsfuld tilværelse.

Det er bl.a. kristendommens påstand, at ligegyldigt hvilke tossestreger, vi finder på at begå, vil der i fællesskabet altid være en anden vej, en anden mulighed - og dermed et håb. Ilden er symbol på samme håb, et håb om sommer, vækst, glæde og at vi altid får en ny chance til at forsøge noget nyt, - at finde en anden vej. Det er væsentligt for mennesker til alle tider, - også i det moderne samfund. Mange af jer har nok i den sidste tid set forskellige artikler i avisen om de små samfund i bl.a. Syd- og Vestdanmark, som på mange måder har oplevet tilbagegang i de seneste årtier. Der tales om taberlandsbyer. Er Lydum en taberlandsby? Er man en taberlandsby, når der ikke mere er en skole? Er man en taberlandsby uden dagligvarebutik og/eller uden ordentlig forbindelse til omverdenen med offentlige transport? Er Lydum sogn et tabersogn, hvis kirken efterhånden bliver en lejligedskirke, fordi så få benytter sig af den, bortset fra netop ved specielle lejligheder? Er Lydum en taberlandsby, når vi har dette dejlige stadion med legeplads, multibane m.v.?

Når der er indtil flere foreninger? - når nogle af indbyggerne gør en stor indsats for at tilføre sognet den nødvendige næring udefra, så vi ikke som ilden dør af næringsmangel? Om svaret er ja eller nej kan vi bedst finde hos os selv. årsagerne til både manglerne og goderne ved vores lille sogn og by skyldes først og fremmest os selv. Det er "samfundets" eller "udviklingens skyld", at vi ikke har en købmand, hvis vi havde handlet der alle sammen, var der nok stadig én, der ville påtage sig opgaven og kunne leve af det. Det er ikke udviklingens skyld, at sognet måske ender med at have en lejligedskirke, - hvis vi mødte mere op, ville det ikke komme på tale. Det er heller ikke udviklingens skyld, at foreningslivet fungerer, selv om rigtig mange i sognet faktisk har deres arbejdsmæssige eller andre fællesskaber udenfor sognets grænser.

Sognets situation er et resultat af alle vores tidligere handlinger - eller eventuelt mangel på samme. Jeg er sikker på, at alle vi, der er her i aften, har de bedste ønsker og håb for vores by og egn. Vi vil helst sammen kunne sige: Nej, Lydum er ikke en taberlandsby, - den udvikler sig ligesom vi ønsker det. Det

er nemlig dét, det handler om, - ikke om vi får flere eller færre beboere, skole eller forretninger, bedre busforbindelse - men at udviklingen går i den retning, vi ønsker. For synes vi, at udviklingen i Lydum bevæger sig i en forkert retning, må vi i fællesskab vælge en ny vej, - tage de nødvendige diskussioner og beslutninger. For vi skal vide, at ingen andre gør det for os, og det er ikke nok, at nogle få ildsjæle brænder op i deres eget ræs og egen virkelighed for at frelse sognet, medens for mange læner sig sløvt tilbage i lykehjulets virkelighedsfjerne karrusel.

Der skal være plads for ønsker, håb og drømme, - specielt en aften som denne. Mit håb er, at vi som borgere i Lydum og i øvrigt i et velfungerende demokratisk samfund husker på, at i vores moderne, meget opdelt samfund er borgernes opfattelse af virkelighed meget forskellig. Vi må lære meget bedre at respektere denne forskellige opfattelse samtidig med at vi husker på, at den enkeltes indsats og deltagelse er nødvendig i det arbejde, det er, ikke blot at vedligeholde, men under skiftende forudsætninger at nyskabe et godt samfund. At vedligeholde og skabe nyt forudsætter traditioner og tryghed. Det kan vi bl.a. bruge Skt. Hans-bålets traditioner til. Det er med til at skabe sammenhæng og håb, - også selv om vi hele tiden i vores tilværelse - som enkelt individ såvel som fællesskab - må erfare, at vi igen og igen skal have justeret kursen og foretage nye valg.

Jeg vil ønske jer en god Skt. Hans og en god sommer.

Helge Knudsen